

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 14 grudnia 2017 r.

Poz. 8522

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR KN-I.4102.33.2017.10 WOJEWODY WIELKOPOLSKIEGO

z dnia 12 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania ulicy 22 Stycznia położonej w mieście Jutrosin nazwy Bolesława Prusa

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r. poz. 744 i z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy 22 Stycznia położonej w mieście **Jutrosin** nadaje się nazwę **Bolesława Prusa**.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Wojewoda Wielkopolski
(-) Zbigniew Hoffmann

UZASADNIENIE

Zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (zwanej dalej: „ustawą”) obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego albo związku jednostki samorządu terytorialnego lub związku metropolitalnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Zgodnie natomiast z art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1.

W związku z tym, że ustawa weszła w życie 2 września 2016 r. właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego utraciły z dniem 2 września br. kompetencje do dokonywania zmian nazw w oparciu o przepisy art. 6 ust. 1 niniejszej ustawy. Obowiązek nadania nazwy spoczywa w takim przypadku na wojewodzie.

Mając na uwadze, że wydanie zarządzenia zastępczego przez wojewodę wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (art. 6 ust. 3 ustawy), Wojewoda Wielkopolski pismem z 18 września 2017 r. znak: KN-I.4102.9.2017.21 wystąpił do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z wnioskiem o wydanie stosownej opinii. Pismem z 3 listopada 2017 r. znak: BUW-940-234(49)/17 Dyrektor Biura Upamiętniania Walk

i Męczeństwa poinformował, że w ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa ulicy 22 Stycznia w miejscowości Jutrosin wypełnia normę art. 1 ustawy. Z dołączonej do ww. pisma noty historycznej wynika, że „dnia 22 stycznia 1945 r. nastąpiło wkroczenie jednostek Armii Czerwonej do miejscowości Jutrosin – obecnie w woj. wielkopolskim. Zgodnie z propagandową praktyką władz komunistycznych wydarzenie to celebrowane było – niezgodnie z faktami historycznymi – jako dzień wyzwolenia” oraz powód do wyrażania wdzięczności społeczeństwa wobec Armii Czerwonej. Tymczasem wbrew nadziejom Polaków, oczekujących odbudowy wolnego kraju po likwidacji okupacji niemieckiej, Armia Czerwona w latach 1944-1945 r. stała się narzędziem ponownej aneksji niemal połowy terytorium RP do ZSRS, zniewolenia całej reszty kraju oraz budowy w nim systemu komunistycznego w pełni zależnego od władz w Moskwie. Zajęcie ziem polskich przez Armię Czerwoną zapoczątkowało zarazem nowy okres martyrologii narodu polskiego. (...) Stacjonowanie Armii Czerwonej/Sowieckiej w Polsce po 1944 r. uniemożliwiło odbudowę niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej i było podstawowym czynnikiem, który zapewnił funkcjonowanie państwa komunistycznego na ziemiach polskich objętych dominacją ZSRS. Waga tych faktów sprawia, iż przedmiotowa nazwa, honorująca moment wkroczenia Armii Czerwonej do wymienionej miejscowości, spełnia rolę daty symbolizującej komunizm”.

Nazwa ulicy 22 Stycznia nie została przez gminę zmieniona w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej. Działający przy Wojewodzie Wielkopolskim Zespół do spraw wykonania ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (zwany dalej: „Zespołem”), przedłożył organowi nadzoru nowe propozycje nazwy ulicy. Wojewoda Wielkopolski biorąc pod uwagę propozycje przedstawione przez Zespół postanowił nadać niniejszej ulicy nazwę Bolesława Prusa.

Bolesław Prus – właściwie Aleksander Głowacki herbu Prus (ur. 20 sierpnia 1847 r. w Hrubieszowie, zm. 19 maja 1912 r. w Warszawie) – pisarz, prozaik, nowelista i publicysta okresu pozytywizmu, współtwórca polskiego realizmu, kronikarz Warszawy, myśliciel i popularyzator wiedzy, działacz społeczny.

Aleksander Głowacki w roku 1863, mając 16 lat, przerwał naukę w gimnazjum i wziął udział w powstaniu styczniowym. 1 września został ranny podczas potyczki we wsi Białka (powiat parczewski). Dostał się do rosyjskiej niewoli, jednak ze względu na młody wiek został zwolniony.

20 stycznia 1864 r. Głowacki został aresztowany za udział w powstaniu. Od stycznia do kwietnia przebywał w więzieniu na Zamku Lubelskim. Po zwolnieniu z więzienia Aleksander kontynuował naukę w lubelskim gimnazjum, które ukończył ostatecznie 30 czerwca 1866 r. W październiku wstąpił do Szkoły Głównej w Warszawie na Wydział Matematyczno-Fizyczny. W wolnych chwilach pisywał listy do „Kuriera Świątecznego”, które podpisywał pseudonimem Jan w Oleju. Trudności materialne sprawiły, że będąc na trzecim roku zmuszony był przerwać studia (1869). Następnie przeniósł się do Puław, gdzie podjął naukę na Wydziale Leśnym Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa, jednak już we wrześniu 1870 r. przerwał studia i wrócił do Warszawy.

Próbował różnych zawodów, dzięki którym mógłby zarobić na życie; był m.in. fotografem, ulicznym mówcą, ślusarzem w fabryce Lilpopa i Raua. W roku 1871 przetłumaczył i napisał streszczenie dzieła angielskiego filozofa Johna Stuarta Milla *Logika*. Po raz pierwszy spróbował też sił jako dziennikarz.

Za debiut prasowy Aleksandra Głowackiego uważa się zamieszczony w 22. numerze czasopisma „Opiekun domowy” z 29 maja 1872 r. artykuł społeczny *Nasze grzechy*. Tego samego roku w czasopiśmie „Niwa” opublikowany został jego pierwszy artykuł popularnonaukowy *O elektryczności*. Na łamach „Opiekuna domowego” w 1872 r. ukazywały się też felietony Głowackiego *Listy ze starego obozu*, które autor po raz pierwszy podpisał pseudonimem Bolesław Prus. Głowacki rozpoczął również współpracę z satyrycznymi pismami „Mucha” (od 1873 r.) i „Kolce” (od 1874 r.), dla których pisał prześmiewcze *Szkice społeczne* i liczne humoreski (najbardziej znane z nich to *Kłopoty babuni* oraz *To i owo*). Także w „Niwie” ukazywał się jego stały felieton *Sprawy bieżące*. Wszystkie publikacje zamieszczane w tych gazetach, ze względu na rozrywkowy charakter artykułów, autor podpisywał nazwiskiem Prus. Również w roku 1874 Głowacki związał się z „Kurierem Warszawskim”, na łamach którego ukazała się seria siedmiu utworów z cyklu *Szkice warszawskie*. Ta sama gazeta od roku 1875 zaczęła zamieszczać *Kartki z podróży* oraz *Kronikę tygodniową*, która wówczas przyniosła Prusowi największą popularność. W artykułach tych poruszał on sprawy polityczne, społeczne i moralne, przyciągając czytelników trafnymi spostrzeżeniami oraz odważnymi polemikami. W 1876 r. Prus rozpoczął współpracę z czasopismem „Ateneum” (do którego pisał głównie *Kroniki miesięczne*), natomiast w 1877 z tygodnikiem „Nowiny”. W 1882 r. objął redakcję tej gazety. Na jej łamach zamieścił m.in. kontrowersyjny dokument

Szkic programu w warunkach obecnego rozwoju społeczeństwa. W 1883 r. związał się z „Tygodnikiem Ilustrowanym”, a w 1887 z „Kurierem Codziennym”. Większość jego opowiadań, a później powieści była po raz pierwszy publikowana na łamach gazet, z którymi współpracował.

Od ok. 1883 r. poświęcił się on głównie pracy nad powieściami.

Jego pierwszą dużą powieścią była *Placówka* (1885–1886) – ukazująca się początkowo na łamach czasopisma „Wędrowiec”. Następnie powstała jego epicka panorama ówczesnej Warszawy z lat 1878–1879 – powieść *Lalka*. Jest autorem powieści społeczno-obyczajowej *Emancypantki*. W swojej jedynej powieści historycznej *Faraon* (1895–1896 w „Tygodniku Ilustrowanym”, wydanie książkowe 1897) przedstawił, na tle fragmentu historii starożytnego Egiptu, mechanizmy władzy, państwa i społeczeństwa. Następnie w roku 1909 wydał jeszcze jedną powieść *Dzieci*, w której poddał krytyce rewolucję rosyjską 1905 r. Śmierć pisarza przerwała prace nad ostatnią, niedokończoną powieścią *Przemiany*. Prus – przed opublikowaniem „Lalki” – rozpoczął także pisanie powieści „Sława”. Projekt ten jednak zarzucił.

Zmarł na atak serca w wieku 64 lat. Prus został pochowany na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

Sylwetka Bolesława Prusa zasługuje na wyeksponowanie poprzez nadanie ulicy nazwy Bolesława Prusa. Podkreślenia wymaga, że nazwa ulicy (Bolesława Prusa) nie narusza dyspozycji art. 1 ustawy.

Biorąc pod uwagę powyższe wydanie zarządzenia jest konieczne i uzasadnione.

POUCZENIE Niniejsze zarządzenie zastępcze może być zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od daty jego doręczenia, za pośrednictwem Wojewody Wielkopolskiego.